

شناسایی و تدوین مؤلفه‌های تحولات فرهنگی تربیت ورزشی با رویکرد نظریه داده‌بنیاد

محمد ویسی^۱، زهرا علیپور درویشی^{۲*}، بهرام قدیمی^۳، کاوه خبیری^۴، شهلا حجت^۵

تاریخ تصویب: ۹۷/۱۱/۰۲

تاریخ دریافت: ۹۷/۰۵/۲۷

چکیده

ورزش به‌عنوان پدیده‌ای مقبول برای همگان می‌تواند به‌عنوان ابزاری تربیتی برای انتقال ارزش‌های انسانی و اجتماعی در نظر گرفته شود. بر این اساس هدف از این پژوهش، شناسایی و تدوین مؤلفه‌های تحولات فرهنگی تربیت ورزشی با رویکرد نظام‌مند نظریه داده‌بنیاد بود. پژوهش از نوع کیفی و بر پایه پارادایم تفسیری بود. در این راستا با مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته صورت گرفته با ۲۰ نفر از خبرگان حوزه‌های جامعه‌شناسی، مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی، داده‌های کیفی جمع‌آوری گردید که ملاک اتمام مصاحبه‌ها اشباع نظری بود. داده‌های کیفی با مجموعه‌ای از کدگذاری‌های باز، محوری و انتخابی تحلیل شد و براساس کدهای تولید شده مدل پارادایمی تربیت ورزشی تدوین شد. اعتبار نتایج با روش کنترل اعضاء و ارزیابی مشارکت کنندگان در تحقیق مورد تأیید واقع شد. براساس نتایج مدل تربیت ورزشی علاوه بر شرایط علی (انتقال، ارزیابی، توسعه و پیشرفت)؛ عوامل زمینه‌ای (فردی، اجتماعی) و عوامل مداخله‌گر (زیرساخت فیزیکی و آموزشی) را نیز در تربیت ورزشی مهم می‌داند که در نهایت پیامدهایی همچون بهبود مهارت‌های فردی و اجتماعی را به دنبال دارد.

کلید واژه‌ها: تربیت ورزشی، مؤلفه‌های تحولات فرهنگی، مدل پارادایمی

Email: vaisimohamad@yahoo.com

Email: shwan.hawram@yahoo.com

Email: dr.b.ghadimi@gmail.com

Email: k.khabiri@yahoo.com

Email: sh.hojat@yahoo.com

۱. دانشجوی دکتری جامعه‌شناسی ورزش، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

۲. استادیار واحد تهران شمال، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران*

۳. استادیار واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

۴. استادیار واحد تهران جنوب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

۵. استادیار واحد کرج، دانشگاه آزاد اسلامی، کرج، ایران

مقدمه

تعیین حدود دقیق معنای ورزش در اجتماع امری مشکل است، اکثر مؤلفان عقیده دارند که ورزش در عین حال پدیده‌ای اجتماعی قابل فهم برای عموم است، به همان نسبت شرح درست و دقیق آن متخصصان را دچار مشکل می‌کند (توماس^۱، ۲۰۰۹: ۱۸). یونسکو، ورزش را هر نوع فعالیت جسمی که مشخصه بارزی داشته باشد و مستلزم مبارزه با خود، با دیگران یا مواجه شدن با پدیده‌های طبیعی باشد تعریف می‌کند. برخی اندیشمندان ورزشی، ورزش را نوعی فعالیت رقابتی بین افراد می‌دانند که بر اساس مهارت‌های جسمانی استوار است و دربردارنده پاداش درونی و بیرونی می‌باشد (اشراقی و محمدی، ۱۳۸۸). از طرفی ورزش یکی از رموز سلامت جسمانی و روانی است. ورزش موجب تقویت اعتماد به نفس در فرد شده، او را متعادل، متفکر و سازگار با محیط می‌کند. با ورزش، شخص کمتر دچار حسادت، حقارت و ستیزه‌جویی می‌شود و در نتیجه از سلامت روانی و اجتماعی بهتری برخوردار خواهد بود (توسلی، ۱۳۷۴: ۲۹).

یک تعریف جامع و کامل از تربیت نیز قدری مشکل به نظر می‌رسد. تربیت شامل ایجاد یا فعلیت بخشیدن هر نوع کمالی در انسان می‌شود که مطلوبیت و ارزش داشته باشد (معدفر، ۱۳۹۱: ۲۷۳). پیتر بلاو^۲ در کتاب قدرت در زندگی اجتماعی، عقیده دارد که تربیت مستلزم انتقال ارزش‌هایی است که افرادی آنها را پذیرفته‌اند و می‌خواهند به دیگران منتقل نمایند. در ادامه امیل دورکیم^۳ در کتاب سوسیالیسم، اعتقاد دارد که تربیت عملی است که نسل‌های بزرگسال بر روی نسل‌هایی که هنوز برای زندگانی اجتماعی پخته نیستند انجام می‌دهند و هدف آن این است که در کودک شماری از حالات جسمانی و عقلانی و اخلاقی برانگیزد و پرورش دهد که جامعه سیاسی بر روی هم و نیز در محیط ویژه‌ای که کنشگر به نحو خاصی برای آن آماده می‌شود، اقتضا می‌کنند (مهدوی و ظهیری، ۱۳۹۲: ۲۲). تربیت در طول تاریخ از چهار طریق مختلف: تربیت به صورت عملی (بدنی)، تربیت تئوریک (عقلی)، تربیت روحی (قلبی) و تربیت ترکیبی (ترکیبی از سه روش قبل) انجام شده است (دلاور، ۱۳۸۷: ۸۶). البته جداسازی کامل تربیت‌ها به خصوص تربیت جسمانی و روحانی در فرد، مشکل بوده و زمینه ساز انحرافات در نظام تربیتی آن جامعه شده است. اما همان‌طوری که قبلاً اشاره شد، زمانی که از کلمه تربیت استفاده می‌شود، جدا از اینکه تربیت به کدام شکل و روش انجام گیرد، منظور فعلیت بخشیدن به کمالی در انسان است که شامل همه ابعاد (جسمی، عقلی و روحی) می‌شود. همان‌طوری که اشاره شده یکی از روش‌های تربیت، در زمینه فعالیت بدنی بوده است، قدمت تربیت بدنی (تربیت از طریق بدن) به هزاران سال پیش بر می‌گردد و در این زمینه پژوهش‌ها و مطالعات فراوانی انجام شده است، این حیطه‌ها شامل: آموزش و پرورش در مدارس، توسعه توانایی‌ها و استعدادها، بهداشت روانی، سرگرمی‌ها، رشد علاقه‌مندی و رهنمونی برای زندگی تحصیلی و شغلی آینده کودکان و نوجوانان به کار رفته است (توحیدی و همکاران، ۱۳۹۵؛ تجاری و همکاران، ۱۳۹۴).

فعالیت‌های بدنی طیف گسترده‌ای دارند که شامل: تمرین^۴، بازی^۵، گیم^۶، تربیت بدنی^۷، ورزش^۸ می‌شوند، که هر کدام مفاهیم متفاوت و جایگاه خاص خود را دارند، تربیت بدنی زیر مجموعه نظام آموزشی و ورزش یک پدیده اجتماعی می‌باشد (تجاری و همکاران، ۱۳۹۴؛ قدیمی، ۱۳۸۹). متأسفانه عموم افراد جامعه این دو عبارت و مفهوم کاملاً جدا از هم را به جای همدیگر استفاده می‌کنند. در سال‌های گذشته واژه‌ای تقریباً نو به این مقولات تحت عنوان تربیت ورزشی اضافه شده که معنای دقیق آن تربیت از طریق ورزش و محیط‌های ورزشی که لازم است با سایر عبارات اشتباه گرفته نشود (سایدنتاپ^۹، ۲۰۱۴). سایدنتاپ مؤلفه‌های اولیه و عمومی‌تر تربیت ورزشی را شناسایی کرد (گروه‌پذیری، رقابت، سازماندهی سرگرمی،

1. Tumas
2. Piter Blaw
3. Émile Durkheim
4. Training
5. Play
6. Game
7. Physical education
8. Sports
9. Sidentap

تعاملات اجتماعی، دانش آموز محوری و...). همان‌طور که تربیت بدنی (تربیت از طریق بدن) زیر مجموعه سیستم آموزشی (آموزش و پرورش) هر کشور می‌باشد و مانند هر درس دیگری در سیستم آموزشی، تأثیرگذار در زمینه تربیت در بُعد کلی افراد جامعه می‌باشد، تربیت ورزشی (تربیت از طریق ورزش) نیز می‌تواند این مسئولیت را برعهده داشته باشد و در این راستا نقش خود را به‌صورت مؤثر ایفا کند. نهایتاً هدف از مطرح کردن این واژه، تخصصی بودن و کاربردی بودن بیشتر آن نسبت به تربیت بدنی بود و همچنین گپ یا شکاف میان دو واژه تربیت بدنی و ورزش را کاهش می‌داد و تلفیق این دو در یک قالب که مورد نظر و بحث روز اندیشمندان این عرصه می‌باشد باعث رشد و شکوفایی تربیت بدنی و ورزش آموزشی خواهد شد.

مکاتب و دیدگاه‌های جامعه‌شناسی مختلفی نیز در مورد نقش ورزش و فعالیت بدنی در اجتماع بوده و وجود دارند: برخی نقش منفی اجتماعی ورزش را بیان می‌کنند مانند: دیدگاه تضاد مانند نظریات پل هاج، بر اساس اندیشه‌های کارل مارکس و ورزش را ابزاری در اختیار سرمایه‌داری می‌داند، اما اکثر نظریات بر نقش مثبت اجتماعی ورزش به‌عنوان یک پدیده اجتماعی تأکید دارند: ۱. کنش متقابل نمادی گافمن، بلومر، نظریات مید: سه مرحله پرورش شخصیت در اجتماع را مطرح می‌کند. (الف: مرحله آمادگی یا تقلید کورکورانه، ب: مرحله بازی ساده کودکان، پ: مرحله بازی گروهی یا پیچیده و سازمان یافته). ۲. نظریات کلاسیک (کارکردگرایی و کارگردگرایی ساختاری) نظریات اسپنسر و امیل دورکیم، که نقش ورزش را در نظام اجتماعی این چنین بیان می‌کنند: کسب مهارت‌های اجتماعی، کنترل اجتماعی، دسترسی به فرصت‌ها، رهایی از تنش، سلامت جسمانی، کاهش تضاد، ترویج حس وفاداری، شکل‌گیری هویت فردی، جامعه‌پذیری و اجتماعی‌شدن، اتحاد و انسجام اجتماعی و... می‌باشد (قدیمی، ۱۳۹۳: ۲۸؛ توسلی، ۱۳۸۶).

از طرفی هرچه از زمان اولیه سازماندهی فعالیت‌های بدنی به زمان حال نزدیک می‌شویم، تربیت و تربیت بدنی که اصلی‌ترین هدف بزرگان ورزش بود سهم کمتری را در میان سایر آموزش‌های حیطه ورزشی پیدا می‌کند. که این اصلی‌ترین عامل و زمینه‌ساز انحرافات در ورزش بوده است! به‌طور مثال: هدف از المپیک این بود که، ورزش در خدمت توسعه کمال انسان و در جهت ترویج یک جامعه صلح‌آمیز در رابطه با حفظ کرامت انسانی حرکت کند (کوپرتن^۱، ۱۹۲۵). اما انحرافات در آن شکل گرفت که باعث دوری اهداف از روند کاری المپیک شد، عوامل ایجاد این مشکلات شامل: دخالت سیاست، تحریم‌های پی‌درپی، سرعت تجاری شدن، استفاده ابزاری از ورزشکاران، تبعیض نژادی، جنسیت و قومیت در عرصه المپیک، رسوایی شخصیت‌های مهم و محوری جنبش المپیک و... بود (چاتزیفستاتیو دایو^۲، ۲۰۱۶). با نگاهی دقیق‌تر ردپای عدم یک تربیت مناسب در زمینه آموزش، رشد، توسعه و سایر ابعاد ورزش در تمامی سطوح دیده می‌شود. در این سال‌ها تربیت بدنی چه در مفهوم فلسفی و چه در عمل از ورزش فاصله بیشتر گرفته است، تا حدی که ارتباط آنها و تعامل اولیه میان آنها بسیار ضعیف و ناممکن به‌نظر می‌رسد. زیرا قوانین و مقررات و نیروهای اجتماعی این دو مفهوم را هر کدام به سمتی سوق می‌دهد! که باعث افزایش این فاصله می‌شود. به‌شکلی که حتی طبق آخرین مصوبه وزارت ورزش و جوانان، تأسیس باشگاه ورزشی باید صرفاً ورزشی بوده و آوردن فعالیت‌های فرهنگی و ثبت واژه فرهنگی و آوردن آن در لوگوی باشگاه طبق قوانین، با موانعی روبرو می‌شود! در صورتی که با ادغام دو سازمان ورزش و جوانان در کشور در سال ۱۳۸۹ که یکی از اهداف آن، تأمین سلامتی نسل جوان و توسعه ورزش میان آنها است (سجادی، ۱۳۹۰) می‌بایست نقش تربیت و اجتماعی شدن در ورزش بیشتر می‌شود، شاید تحقق این اهداف فقط منوط به همکاری، ادغام و گره‌خوردن هرچه بیشتر تربیت و ورزش امکان‌پذیر باشد. از طرفی، در عصر حاضر واژه ورزش به دلایل مختلف سیاسی و اجتماعی بیشتر از تربیت بدنی، بر سر زبان افتاده، محبوب‌تر، ملموس‌تر و رایج‌تر بوده و تأثیرات آن در زندگی اجتماعی و شخصی مردم بیشتر شده است. مانند: شرکت‌های بزرگ ورزشی، باشگاه‌های ورزشی ثروتمند، فروشگاه‌های عمده ورزشی، توسعه هر روز ورزش و اضافه‌شدن ورزش‌های جدید و... که بیشترین اخبار و رسانه‌های دنیا را به‌خود اختصاص داده‌اند. شاید با این تفاسیر ارائه واژه‌ای به نام تربیت ورزشی یا تربیت از طریق ورزش که همچنان که قبلاً اشاره شد، مؤلفه‌های اولیه و عمومی‌تر آنکه توسط سایدنتاپ طراحی شد، شامل

1. Pierre de Coubertin
2. Chatziefstathiou Dayu

(گروه‌پذیری، رقابت، سازماندهی سرگرمی، تعاملات اجتماعی، دانش‌آموز محوری و...) بود، بسیار نو، معقول، ضروری و کاربردی باشد.

به شیوه‌ی زندگی هر قوم و ملتی، فرهنگ آن قوم و ملت می‌گویند (جهرمی، ۱۳۸۹). ارزش‌های اجتماعی، از آن جایی که پدیده‌های فرهنگی هستند با تغییر و تحول فرهنگ رنگ می‌بازند و همگام با پیشرفت فرهنگ معنا و مفهوم تازه‌تر و جامعه‌پسندتری پیدا می‌کنند و به تدریج زمینه‌ی مقبولیت‌شان در جامعه فراهم می‌شود. بشریت همچون پیکری به‌شمار می‌آید که هر نسل بر شانه‌های نسل‌های پیشین جای گرفته از تجربیات انباشته آنان بهره‌مند می‌شود و چشم‌انداز وسیع‌تری پیدا می‌کند (بیکن، ۲۰۰۱). بهره‌وری از ارزش‌های اجتماعی از بنیادی‌ترین عناصر یک نظام به‌شمار می‌روند به‌گونه‌ای که از راه کنترل، نظارت و هدایت آنها می‌توان موجبات نابودی و یا پیشرفت جامعه را فراهم آورد. «آگ برن» و «نیم کف» ارزش اجتماعی را واقع‌ی امری تلقی می‌کنند که مورد اعتنای جامعه قرار دارد. جامعه‌شناسان، ثروت، قدرت، تجربه، دانش، محبت، احترام، تقوی، ورزش، سلامت، خوش‌خلقی، ارزش‌های اخلاقی و دیگر ارزش‌های مثبت و مورد قبول جامعه را ارزش اجتماعی می‌دانند، این ارزش‌ها از آن جایی که با ویژگی‌های حیات اجتماعی جوامع گوناگون در ارتباط هستند «نسبی» تلقی می‌شوند و زمانی ارزش آنها بیشتر و ملموس شده که به‌شکل نهادینه شده در افراد هر جامعه‌ای در می‌آیند (ریتزر، ۲۰۰۸).

مؤلفه‌های جامعه‌شناختی فرهنگی دیگری نیز در این زمینه مانند: عوامل مداخله‌گر (تسهیلات، امکانات، وضعیت آگاهی فردی و...) هستند. همچنین عوامل زمینه‌ای مانند: استعداد افراد، تیپ‌های شخصیتی، اعتماد و تعهد و عوامل اجتماعی شامل، ارزش‌ها و عرف‌ها جامعه، دیدگاه و نگاه اجتماعی به موضوع و عوامل علی مانند: انتقال بین فرهنگی (فرایندی که طی آن فرد یادگیری اجتماعی را به شرایط جدید (تجربه جدید) و نسل بعد انتقال می‌دهد)، پیشرفت (حرکت رو به جلو و بدون توقف مؤلفه‌های اجتماعی) که از جمله عوامل اساسی در تدوین و اجرایی کردن مؤلفه‌های تربیت‌ورزشی به‌حساب می‌آید مورد بررسی قرار گرفته‌اند، که نقش‌های تأثیرگذاری در پیاده‌سازی تربیت‌ورزشی در اجتماع بازی می‌کنند (تجاری و همکاران، ۱۳۹۴؛ قدیمی، ۱۳۸۹؛ سایدنتاپ، ۲۰۱۴).

سازندگی جسمی، روانی و از همه مهمتر توسعه بعد اجتماعی انسان از جمله نقش‌های ورزش به‌حساب می‌آید. فعالیت‌بدنی و ورزش در مفهوم کلی کلمه، یک پدیده اجتماعی است که با اعتلای آن، روابط افراد جامعه و سلامت جسم و روح آنها استحکام می‌یابد. فعالیت‌های ورزشی فرصتی را ایجاد می‌کند که افراد با تعامل یکدیگر هدف‌ها را مشخص می‌کند و وظیفه‌ای را به عهده گرفته و از نتیجه کار گروهی بهره‌مند می‌شوند. هرچند ورزش زمانی از سطح همگانی (ورزش‌های خانوادگی، پیاده‌روی و...) به سمت ورزش حرفه‌ای (باشگاه‌های حرفه‌ای) می‌رود تا حدودی از اخلاقیات فاصله می‌گیرد و برنده‌شدن و موفقیت در آن حرف اول را می‌زند (خیبری، ۱۳۸۱: ۱۸) اما با بازنگری و تعریف دوباره آن در جامعه شاید این مسیر را کند و یا بتوان آن را متوقف کرد که جزو اهداف این پژوهش به‌حساب می‌آید.

در تحقیقات دیگری نیز به برخی از جنبه‌های موضوع پژوهش پرداخته شده است و عوامل فردی، سازمانی و محیطی هدف پژوهش‌های مختلف علوم ورزشی در بخش مدیریت ورزشی بوده است، اما در این میان به عامل اجتماعی - فرهنگی کمتر پرداخته شده است. مانند، مطالعه آصفی، خیبری، دسجردی و گودرزی در سال ۱۳۹۳، به این نتایج دست یافتند که ۴ عامل، فردی، اجتماعی، سازمانی و محیطی در نهادینه کردن ورزش در ایران مؤثرند. در مطالعه مروری دیگر تحت عنوان تربیت و جامعه، به رابطه متقابل تعلیم و تربیت با جامعه می‌پردازد و تربیت را هنر مدیریت انسانی می‌داند که فرد را برای پذیرش یک سری صفات اخلاقی، دینی و عقلانی آماده می‌سازد. جامعه، به معنای وسیع آن شامل تمامی مناسبات اجتماعی میان آدمیان می‌شود (ساعی، ۱۳۸۹: ۲۷). در پژوهشی سه عامل را به‌عنوان، عوامل فرآیند تربیت اجتماعی دانست که باعث می‌شود تا افراد بتوانند نقش اجتماعی خود را فرا گیرند: ۱. افراد و مؤسسات اجتماعی (افراد مهم و مؤثر) ۲. وضعیت‌های اجتماعی.

۳. خصلت‌های شخصی (کنیون و مک فرسون، ۱۹۷۳). که این پژوهش نقش نهادهای آموزشی ورزشی را در فرایند اجتماعی شدن برجسته‌تر می‌کند. در مقاله تعلیم و تربیت و جامعه‌شناسی، تعلیم و تربیت را شرط ضروری برای شکل‌دهی به هستی اجتماعی قلمداد می‌کند. جامعه، با تعلیم و تربیت، کودک را برای تلفیق موفق با جامعه راه می‌اندازد. حال، با به رسمیت شناختن مسائل اجتماعی دنیای مدرن، تعلیم و تربیت باید بتواند فردیت مستقل را در کنار وجدان جمعی جدید ارتقاء دهد که نمی‌دهد و جامعه‌شناسی متکفل این ترمیم این وضع است (دورکیم، ۱۹۲۲: ۲۳۸). همچنین در پژوهشی مروری تحت عنوان جامعه‌شناسی تعلیم و تربیت، جامعه‌شناسی تعلیم و تربیت دانشی است که جنبه‌های گوناگون تعلیم و تربیت جامعه را مطالعه و بررسی می‌کند و پدیده‌های مختلف اجتماعی مؤثر در تعلیم و تربیت را تفسیر می‌کند و به‌عبارت دیگر جامعه‌شناسی تعلیم و تربیت علمی است که رابطه حیات اجتماعی را با تعلیم و تربیت بررسی می‌کند. موضوعاتی که در جامعه‌شناسی تعلیم و تربیت مورد بررسی قرار می‌گیرد شامل موضوعاتی است مانند جامعه، فرهنگ، تعلیم و تربیت، معلم، تحولات اقتصادی، تحولات اجتماعی و موضوعاتی که در این مقوله جای می‌گیرد. بنابراین دیدگاه‌ها و نظریات گوناگون در جامعه‌شناسی تعلیم و تربیت مطرح می‌شود (حبیبی، ۱۳۹۰: ۱۱).

روش‌های مختلفی برای تحقیقات کیفی وجود دارند که از یکی این روش‌های پرکاربرد، روش گزندتئوری یا تئوری زمینه‌ای است. گراند تئوری را می‌توان به‌عنوان رویکردی پژوهشی معرفی کرد که در آن بر اساس داده‌های واقعی و از طریق روشی علمی نظریه‌های بنیادین جدید تدوین می‌شود. در دهه ۱۹۶۰ بارنی گلیزر و آنسلم استراوس (اشتراوس) در خلال مطالعه مفهوم مرگ در بیماران و چگونگی نگرش آنان و نزدیکانشان نسبت به این موضوع موفق به انتشار کتابی تحت عنوان کشف گراند تئوری شدند و به این ترتیب رویکرد تازه‌ای در روش‌های پژوهش ارائه کردند (گلیزر و استراوس، ۱۹۶۷). هدف آنان ارائه راهکاری برای کاهش سیطره کمی‌گرایی معمول آن زمان در حوزه مطالعات علوم اجتماعی و به‌ویژه پژوهش‌های حوزه پرستاری بود. از آن زمان تاکنون گراند تئوری در بسیاری از پژوهش‌های علوم اجتماعی مورد استفاده قرار گرفته است.

لازمه اجرای مناسب تربیت‌ورزشی در یک کشور، آشنایی با مؤلفه‌های مختلف و ابعاد آن واژه تربیتی می‌باشد. در این راستا، مطالعات و تحقیقاتی در داخل و خارج کشور در زمینه‌های مدیریت ورزشی و یادگیری حرکتی، روانشناسی و جامعه‌شناسی ورزش تربیتی انجام شده است، هرچند باید اظهار کرد که هنوز این واژه می‌تواند واژه‌ای نو و جدید برای برخی افراد باشد و هنوز تحقیقات بنیادی در زمینه شناسایی ابعاد و عوامل تشکیل دهنده و ساختاری تربیت‌ورزشی در داخل و خارج کشور انجام می‌شود و خواهد شد، این نکته اهمیت شناسایی و تدوین مؤلفه‌های تربیت‌ورزشی را در مباحث مختلف جامعه‌شناسی، روانشناسی، مدیریت و رفتار حرکتی ورزشی را در کشور برجسته‌تر می‌کند. در کل می‌توان گفت، شناسایی مؤلفه‌های اجتماعی تربیت‌ورزشی می‌تواند در زمینه‌های فراوانی از جمله: نقش ورزش در نظام آموزشی (بازی جوانمردانه، سلامت و عدالت در همه سطوح ورزش، عدم استفاده ابزاری از ورزشکار و...) داشته باشد و خلل‌های تربیتی که عامل اصلی انحرافات اخلاقی و رفتاری در ورزش هستند را پر می‌کند و نوید یک ورزش سالم‌تر و در خدمت جامعه‌انسانی و اجتماعی را می‌دهد (بالاکریشان^۱، ۲۰۱۵).

بر همین اساس، در این پژوهش سعی شده است که با توجه به اصول تربیت‌ورزشی و با استفاده از پس‌زمینه نظرات جامعه‌شناسی ورزش (کنش متقابل نمادی، کارکردگرایی و کارکردگرایی ساختاری)، مؤلفه‌های تحولات فرهنگی ورزش تربیتی از طریق نظریه داده‌بنیاد شناسایی و معرفی کرد.

روش‌شناسی پژوهش

روش تحقیق استفاده شده در این پژوهش، کیفی، با پارادایم تفسیری و با روش، داده‌بنیاد (گرنند تئوری^۱) است. با توجه به تقسیم‌بندی تحقیقات علمی از نظر هدف، پژوهش حاضر از نوع پژوهش بنیادی- کاربردی می‌باشد. گراند تئوری را می‌توان به‌عنوان رویکردی پژوهشی معرفی کرد که در آن بر اساس داده‌های واقعی و از طریق روشی علمی نظریه‌های بنیادین جدید تدوین می‌شود (گلیر و استراوس^۲، ۱۹۶۷). در این پژوهش از بین رهیافت‌های مختلف نظریه‌سازی داده‌بنیاد، بر اساس نیاز و روند پژوهش از رهیافت نظام‌مند^۳ استراوس و کوربین استفاده شده است که در مواردی با رهیافت ظاهرشونده^۴ گلیر متفاوت است. از ویژگی‌ها و روند این فرایند می‌توان گفت که، برای تدوین نظریه در رابطه با یک پدیده، مجموعه‌ای سیستماتیک از رویه‌ها را به‌کار می‌گیرد (چارمز^۵، ۲۰۰۸: ۱۶۶).

جامعه‌آماری پژوهش، شامل ۲۰ نفر از افراد متخصص (دکتر) جامعه‌شناسی، رفتار و یادگیری حرکتی و مدیریت ورزشی بودند، که به شکل انتخابی (هدفمند) و دارای شرایط (مدرک دکترای تخصصی، سابقه فعالیت به‌صورت مربی، بازیکن یا پست‌های آموزشی) در سطوح بالای تربیت‌بدنی و ورزش کشور بودند. هر مصاحبه بین ۳۰ تا ۴۵ دقیقه به‌طول انجامید. جمع‌آوری اطلاعات مربوط به مبانی نظری، از روش کتابخانه‌ای (فیش‌برداری) استفاده شد. همچنین ابزار گردآوری داده‌ها، مصاحبه با افراد متخصص با شرایط ذکر شده بود.

مراحل کدگذاری به‌صورت ۳ مرحله (اولیه، ثانویه و اختصاصی) انجام گرفت. در مرحله کدگذاری اولیه (باز)، به همه نکات کلیدی مصاحبه‌ها عنوانی داده شد، سپس همه این عناوین در جدولی آورده شدند. که کدهای اولیه بر اساس، تحلیل جمله به جمله یا کدگذاری در سطح پاراگراف به پاراگراف، بعد از اتمام مصاحبه‌ها انجام شد، سؤالات نیمه‌ساختار یافته شامل: سؤالات کلی: واژه‌ی تربیت، ورزش، نهادینه‌کردن آموزش، چگونگی شکل‌گیری یک مؤلفه و... بودند و سؤالات تخصصی: مدا سایدنتاپ تربیت ورزشی در مدرسه، تعداد جلسات، مؤلفه‌های جامعه‌شناختی، مؤلفه‌های توسعه فرهنگی (نشاط، انتقال فرهنگی، تبادل فرهنگی، پیشرفت همزمان و بدون توقف، رقابت، وابستگی، انسجام و...) بودند که نتایج آن شامل اولیه بود. در گام دوم (کدگذاری ثانویه) در این مرحله کدهای اولیه به‌دلیل فراوانی آنها، به کدهای ثانویه تبدیل شدند، سپس، چند کد ثانویه تبدیل به کد مفهومی و در نهایت مقولات فرعی مشخص و ارائه شدند. در گام نهایی (کدگذاری اختصاصی)، در آن فرایند ارتباط دهی در کدگذاری محوری بر بسط و گسترش یکی از طبقات قرار گرفت. کدگذاری محوری بر تمرکز و تعیین یک مقوله به‌عنوان مقوله‌ی اصلی قرار دارد و سپس مقولات دیگر به‌عنوان مقوله‌های فرعی به آن ارتباط داده می‌شوند. این کار بر اساس مدل پارادیمی که شامل پدیده، شرایط علی، زمینه، شرایط مداخله‌گر، راهبردها و پیامدها بر اساس روش استراوس و کوربین انجام شد و مقوله اصلی تأیید و مشخص شدند.

همچنین به منظور اعتباربخشی به نتایج پژوهش حاضر، از میان سه روش زاویه‌بندی (اجماع/مثلث‌سازی)، کنترل اعضا (بررسی توسط اعضا) و ارزیابی بر اساس ۱۰ شاخص «مقبولیت» (استراوس و کوربین، ۲۰۰۸)، از روش کنترل اعضا (کنترل اعضا یا اعتبار پاسخگو، تکنیکی است که بدان وسیله محقق یافته‌های خود را با یک یا چند نفر از افراد مطلع تحت بررسی کنترل می‌کند و این تکنیک جهت تأیید تفاسیر پژوهشگر به‌کار می‌رود)، که در دو بخش، تأییدپذیری و اعتبارسنجی مورد بررسی قرار گرفت. فرایند تأییدپذیری توسط مصاحبه‌شوندگان به‌صورت، ارزیابی چند تن از متخصصان خارج از فرایند پژوهش و با بازبینی و اصلاح بر اساس نظر این متخصصان انجام شد. فرایند اعتبارسنجی آن نیز، با ارزیابی شرکت‌کنندگان از پژوهش و به شکل ارسال کدهای استخراج شده به سایر شرکت‌کنندگان بود، که نقطه نظر ایشان در اکثر موارد اعمال شد.

یافته‌های پژوهش

1. Ground Theory
2. Glizz & Straous
3. systematic
4. emergent
5. charmarz

در این پژوهش به منظور رسیدن به هدف پژوهش (شناسایی و تدوین مؤلفه‌های جامعه‌شناختی تربیت‌ورزشی با رویکرد نظریه داده‌بنیاد)، پس از مطالعات صورت گرفته و مصاحبه‌ی نیمه‌ساختاریافته با ۲۰ نفر از افراد متخصص (دکترای مدیریت ورزشی، رفتار حرکتی و جامعه‌شناس ورزشی) انجام گرفت. در حالی که بعد از مصاحبه‌ی دهم، تقریباً داده‌ها تکراری بودند و اشباع نظری حاصل شده بود، برای اطمینان و اعتبار بیشتر، این فرایند تا مصاحبه‌ی ۲۰ ادامه یافت.

جدول ۱: اطلاعات جمعیت‌شناختی مشارکت‌کنندگان

شاخص	سن		جنسیت		مدرک تحصیلی		سابقه در سطح ملی	
	۳۵-۴۵	۴۶-۵۵	خانم	آقا	دکتری	بازیکن	مربی	
فراوانی	۷	۱۳	۶	۱۴	۲۰	۴	۱۶	
درصد	۳۵	۶۵	۳۰	۷۰	۱۰۰	۲۰	۸۰	

بعد از جمع‌آوری و تحلیل اولیه مصاحبه‌ها، تعداد ۳۶ کد اولیه شناسایی شد که با حذف برخی کدهای تکراری، تعداد کدهای مستقل باز اولیه ۲۱ کد بود. که در ادامه به ۹ کد باز ثانویه (مقوله فرعی) تبدیل شدند که اساس این فرایند بر پایه نزدیکی معنایی و مفهومی بود. در نهایت بر اساس کدهای باز ثانویه ۴ مقوله اصلی ایجاد شد. کدگذاری باز (اولیه): در این مرحله به همه نکات کلیدی مصاحبه‌ها عنوانی داده شد، سپس همه این عناوین در جداول زیر آورده شدند. کدهای اولیه بر اساس، تحلیل جمله به جمله یا کدگذاری در سطح پاراگراف به پاراگراف، بعد از مصاحبه‌ها انجام شد، که نتایج آن شامل ۲۱ کد اولیه بود.

کدگذاری ثانویه و شکل‌دهی مقولات فرعی: در این مرحله کدهای اولیه بدلیل فراوانی آنها، به کدهای ثانویه تبدیل شدند، سپس چند کد ثانویه تبدیل به کد مفهومی شدند. در نهایت مقولات فرعی (۹ مورد) که شامل: به‌روز شدن ارزش‌های سنتی، انتقال علمی ارزش‌ها، رقابت و پارامترهای، برنده‌شدن رکوردها و رده‌بندی، تعلیم و تربیت در ورزش، مؤلفه‌های زندگی اجتماعی، نهادینه‌شدن، مؤلفه‌های درونی و بیرونی (محیطی) و روانشناسی اجتماعی آن مشخص و ارائه شدند. که چگونگی شکل‌گیری این مقولات در جدول شماره ۲ آمده است.

جدول ۲: کدگذاری ثانویه و شکل‌دهی کدهای مفهومی و مقولات

مقولات فرعی	فراوانی	کدهای باز
به‌روز شدن ارزش‌های سنتی	۱۱	- تطبیق مؤلفه‌های تربیت‌ورزشی با مؤلفه‌های فرهنگی و هنجاری - انتقال ارزش‌های اجتماعی در قالب نیاز روز، تلفیقی از تربیت بدنی و ورزش
انتقال علمی ارزش‌ها	۱۴	- شناختی (ورزش تربیتی) نه صرفاً قهرمانی - تقویت بخش شناختی (علمی-کاربردی)
رقابت و پارامترهای آن	۱۳	- رقابت در سطح مناسب (از مؤلفه‌های تربیت‌ورزشی) - برگزاری یک رویداد نهایی
برنده‌شدن رکوردها و رده‌بندی	۱۲	- رکوردگیری - بخش آشنایی با شرایط رقابت - تحلیل و انتخاب نکات مثبت و منفی
تعلیم و تربیت در ورزش	۱۵	- یادگیری اجتماعی کنترل شده و علمی - رهبری - ارزش‌های تعلیم و تربیت در قالب ورزش.
مؤلفه‌های زندگی اجتماعی	۱۲	- لذت بخشی و نشاط - تنوع - افزایش روحیه همکاری را به دنبال دارد
نهادینه‌شدن	۱۱	- سلامت اجتماعی
مؤلفه‌های درونی و بیرونی (محیطی)	۱۴	- عزت نفس - اعتماد به نفس - انگیزش
روانشناسی اجتماعی	۱۴	- احساس مسئولیت و کمک به اجتماعی شدن - وفاداری

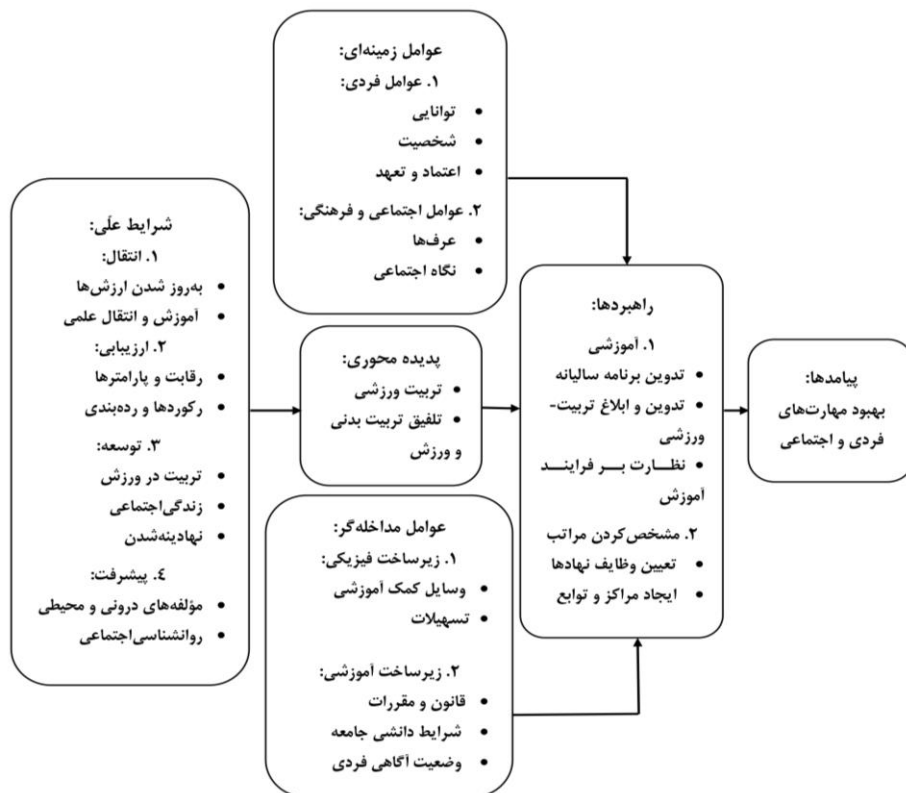
شکل‌گیری مقولات اصلی و طبقات

کدگذاری اصلی (اختصاصی): این مرحله بعدی پژوهش محسوب می‌شود و در آن فرایند ارتباط‌دهی در کدگذاری محوری بر بسط و گسترش یکی از طبقات قرار می‌گیرد. کدگذاری محوری بر تمرکز و تعیین یک مقوله به‌عنوان مقوله‌ی اصلی قرار دارد و سپس مقولات دیگر به‌عنوان مقوله‌های فرعی به آن ارتباط داده می‌شوند. این کار بر اساس مدل پارادیمی که شامل پدیده، شرایط علی، زمینه، شرایط مداخله‌گر، راهبردها و پیامدها بر اساس روش استراوس و کوربین انجام شد. که ۴ اصل، انتقال (فرایندی که طی آن فرد یادگیری اجتماعی را به شرایط جدید (تجربه جدید) و نسل بعد انتقال می‌دهد)، اصل ارزیابی (به مجموعه رکوردهای فرد و تجزیه و تحلیل او از جایگاه خود در گروه و اجتماع گفته می‌شود)، اصل توسعه (تقویت و بالابردن مؤلفه‌های اجتماعی، بسط به شرایط جدید و وسیع‌تر) و اصل پیشرفت (حرکت رو به جلو و بدون توقف مؤلفه‌های اجتماعی) بود، که جزئیات این فرایند در شکل شماره یک آورده شده است.

جدول ۳: شکل‌گیری مقولات اصلی از مقولات فرعی

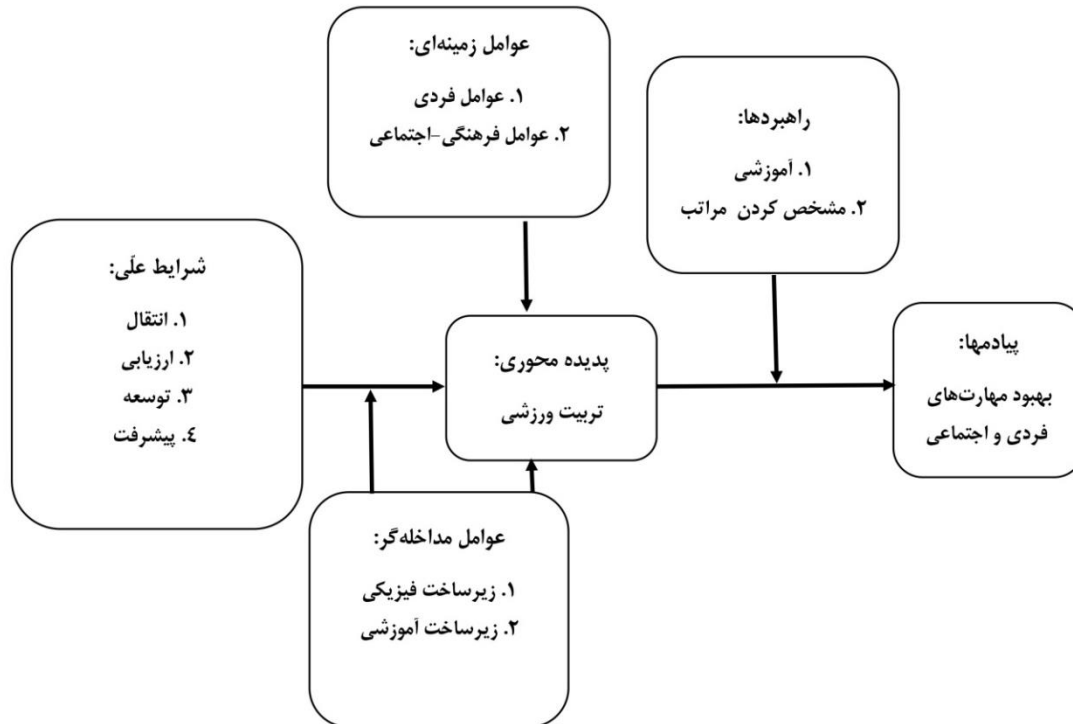
طبقه	مقولات اصلی	مقولات فرعی
جامعه‌شناسی	انتقال	به‌روز شدن ارزش‌ها - آموزش و انتقال علمی
مهارت‌های فردی	ارزیابی	رقابت و پارامترها - رکوردها و رده‌بندی
جامعه‌شناسی	توسعه	تربیت در ورزش - زندگی اجتماعی - نهادینه‌شدن
اجتماعی شدن	پیشرفت	مؤلفه‌های درونی و محیطی - روانشناسی اجتماعی

برای تبدیل تحلیل‌ها به نظریه، طبقه‌ها باید به‌طور منظم به همدیگر مرتبط شوند. پژوهشگر بر حسب فهم خود از متن پدیده مورد مطالعه، یا چهارچوب مدل پارادیم را به‌صورت روایتی عرضه می‌کند و یا مدل پارادیم را بهم ریخته و به‌صورت ترسیمی از نظریه نهایی نشان می‌دهد.

شکل ۱: مدل پارادیمی براساس کدگذاری محوری

در ادامه با استفاده از روش کدگذاری انتخابی (اختصاصی)، به طراحی الگوی نهایی تربیت‌ورزشی و مؤلفه‌های تحولات فرهنگی آن که شامل ۴ مقوله نهایی بود پرداخته شد، که نتایج آن در شکل شماره دو ارائه شده است.

شکل ۲: مدل نهایی تربیت‌ورزشی

بحث و نتیجه‌گیری

نتیجه صحیح از یافته‌ها یکی از ارکان اصلی یک پژوهش است. نظریه داده‌بنیاد را می‌توان به‌عنوان رویکردی پژوهشی معرفی کرد که در آن براساس داده‌های واقعی و از طریق روشی علمی نظریه‌های بنیادین جدید تدوین می‌شود. محقق در این پژوهش به‌دنبال، شناسایی و تأیید مؤلفه‌های جامعه‌شناختی تربیت‌ورزشی و ارائه مدلی جامع از روابط میان اصول تحولات فرهنگی تربیت‌ورزشی، از طریق نظریه داده‌بنیاد بود. بر اساس تحلیل داده‌ها و بر مبنای نظریه داده‌بنیاد و رسیدن به اشباع نظری، چهار اصل کلی از اصول تربیت‌ورزشی از منظر جامعه‌شناسی (۴ اصل، انتقال، ارزیابی، توسعه و پیشرفت) شناسایی و تأیید شد.

بخش جامعه‌شناسی مهارت‌های فردی که شامل، اصل انتقال (فرایندی که طی آن فرد یادگیری اجتماعی را به شرایط جدید (تجربه جدید) و نسل بعد انتقال می‌دهد) و اصل ارزیابی (به مجموعه رکوردهای فرد و تجزیه و تحلیل او از جایگاه خود در گروه و اجتماع گفته می‌شود). این دو اصل نیز برگرفته از ۹ مورد، مقولات اولیه (تطبیق مؤلفه‌های تربیت‌ورزشی با مؤلفه‌های فرهنگی و هنجاری، انتقال ارزش‌های اجتماعی در قالب نیاز روز، تلفیقی از تربیت بدنی و ورزش- شناختی (ورزش تربیتی) نه صرفاً قهرمانی، تقویت بخش شناختی (علمی-کاربردی)، رقابت در سطح مناسب (از مؤلفه‌های تربیت‌ورزشی)، برگزاری یک رویداد نهایی، رکوردگیری، بخش آشنایی با شرایط رقابت و تحلیل و انتخاب نکات مثبت و منفی) و در ادامه ۴ مورد، مقولات فرعی (به‌روز شدن ارزش‌های سنتی، انتقال علمی ارزش‌ها، رقابت و پارامترهای آن و برنده‌شدن رکوردها و رده‌بندی) به‌دست آمدند. که نتایج این بخش با یافته‌های: مجموعه پژوهش‌های تجاری و همکاران (۱۳۹۴) و آمارا (۲۰۱۳) همخوانی داشت. همچنین این بخش با مجموعه مطالعات سایدنتاپ (۲۰۱۴)، در مورد تربیت-ورزشی، همخوانی داشت. این بخش با مطالعات دین‌هایم و مک‌فیل (۲۰۱۷)، نزدیک بود اما به‌صورت کامل منطبق نبود. همچنین با نظریات امیل

دورکیم نیز تاحدودی فاصله دارد. اما با مجموعه کتاب‌های ورزش در اجتماع دکتر قدیمی (۱۳۸۹) و همچنین با مجموعه پژوهش‌های خبیری و همکاران (۱۳۸۵) و سجادی (۱۳۹۰)، نزدیک بود و در سطح بالایی همخوانی داشت. تدوین و نهادینه‌شدن این دو مؤلفه در جامعه نیز می‌تواند باعث، تحلیل موقعیت و قدرت انتخاب افراد در زندگی فردی و محیط‌های اجتماعی شده که در راستای، نقد برخی از جامعه‌شناسان از جمله اروین گافمن و ژان بوردیاری در تحلیل نقش‌های اجتماعی و عدم استقلال آنها و باهم‌نگری (نظریه ظروف پلاستیک بوردیاری، اشاره به عدم استقلال در تفکر فردی دارد و باهم‌نگری یا همراهی با جمع بدون آگاهی صحیح در مورد موضوعات اجتماعی را شامل می‌شود) اجتماعی افراد باشد.

بخش جامعه‌شناسی اجتماعی شدن شامل، اصل توسعه (تقویت و بالابردن مؤلفه‌های اجتماعی، بسط به شرایط جدید و وسیع‌تر). و اصل پیشرفت (حرکت رو به جلو و بدون توقف مؤلفه‌های اجتماعی). این دو اصل برگرفته از ۱۲ مورد، مقولات اولیه (یادگیری اجتماعی کنترل شده و علمی، رهبری، ارزش‌های تعلیم و تربیت در قالب ورزش، لذت‌بخشی و نشاط، تنوع، افزایش روحیه همکاری را بدنبال دارد، سلامت اجتماعی، عزت نفس، اعتماد به نفس، انگیزش، احساس مسئولیت و کمک به اجتماعی شدن و وفاداری) و در ادامه ۵ مورد، مقولات فرعی (تعلیم و تربیت در ورزش، مؤلفه‌های زندگی اجتماعی، نهادینه شدن، مؤلفه‌های درونی و بیرونی (محیطی) و روانشناسی اجتماعی) به دست آمدند. که نتایج این بخش با یافته‌های: مجموعه پژوهش‌های تجاری و همکاران (۱۳۹۴) و پژوهش، کنیون و مک فرسون (۱۹۷۳) همخوانی داشت. این نتایج با پژوهش آمارا (۲۰۱۳) نیز همخوانی داشت. در بخش توسعه با یافته‌های گرفته‌شده از مطالعات توسلی (۱۳۸۶) اختلافاتی داشت. همچنین این بخش با مجموعه مطالعات سایدنتاپ (۲۰۱۴)، در مورد تربیت ورزشی همخوانی داشت. این بخش با مطالعات دین هایم و مک فیل (۲۰۱۷) و نظریات نظم اجتماعی جامعه‌شناس مشهور دورکیم (۱۹۲۲) و مجموعه کتاب‌های ورزش در اجتماع دکتر قدیمی (۱۳۸۹) نزدیک بود. باید گفت که تدوین و اجرایی کردن این دو اصل در محیط‌های ورزشی تربیتی کشور باعث تقویت مشارکت، انتقال و توسعه ارزش‌ها، مشارکت در سطح بالا، کنش‌های اجتماعی مناسب و... می‌باشد که با مجموعه نظریه‌های نظم اجتماعی امیل دورکیم (به نظر او بی‌نظمی‌های اجتماعی جزء ضروری جهان نوین نبود و این امکان وجود داشت که آنها را با اصلاحات اجتماعی کاهش داد)، هم‌راستا می‌باشد. از طرفی آموزش و پیاده‌سازی هر کدام می‌تواند در سایر محیط‌های اجتماعی بسیار زمان‌بر و هزینه‌بردار باشد که این امر به سهولت و با کمترین هزینه قابل برنامه‌ریزی و اجرا در بخش ورزش تربیتی کشور است.

عوامل و ابعاد دیگری از تربیت ورزشی نیز مورد بحث و تأیید مصاحبه‌شوندگان قرار گرفت که شامل، عوامل مداخله‌گری مانند، زیرساخت فیزیکی (شامل، وسایل کمک آموزشی، تسهیلات و امکانات مورد نیاز) این عوامل نیز از موارد تأثیرگذار در امر آموزش می‌باشد که با مجموعه تحقیقات، آمارا (۲۰۱۳)، مطالعات سایدنتاپ (۲۰۱۴)، دین هایم و مک فیل (۲۰۱۷) و سجادی (۱۳۹۰)، هم‌راستا بود. همچنین، زیرساخت آموزشی (شامل، قانون و مقررات مربوطه، شرایط دانشی جامعه، وضعیت آگاهی فردی و سایر موارد مشابه) هستند که نقش‌های تأثیرگذاری در پیاده‌سازی تربیت ورزشی در اجتماع بازی می‌کنند. این عوامل نیز، با مطالعات، کنیون و مک فرسون (۱۹۷۳) و خبیری و همکاران (۱۳۸۵) هم‌راستا بود. همچنین عوامل زمینه‌ای مانند، عوامل فردی (شامل، توانایی و استعداد افراد، تیپ‌های شخصیتی، اعتماد و تعهد) و عوامل اجتماعی (شامل، ارزش‌ها و عرف‌ها جامعه، دیدگاه و نگاه اجتماعی به موضوع) که از جمله عوامل اساسی در تدوین و اجرایی کردن مؤلفه‌های تربیت ورزشی به حساب می‌آیند، شناسایی شدند که این نتایج نیز با پژوهش‌های آمارا (۲۰۱۳)، نظریات نظم اجتماعی جامعه‌شناس مشهور امیل دورکیم (۱۹۲۲)، توسلی (۱۳۸۶) و با مجموعه مطالعات سایدنتاپ (۲۰۱۴)، در مورد تربیت ورزشی همخوانی داشت.

تدوین، اجرایی کردن و توسعه تربیت ورزشی و نهادینه‌کردن آن در ورزش آموزشی کشور علاوه بر توجه به عوامل علی، زمینه‌ای و مداخله‌گر منوط به تدوین برنامه‌های مدون و مکتوب، مدیریت منابع انسانی و مدیریت مناسب در سطح اجرایی آن می‌باشد، بر همین اساس توجه به راهبردهای زیر ضروری به نظر می‌رسد.

- تدوین برنامه سالیانه، لازمه اجرایی و عملیاتی شدن واژه تربیت‌ورزشی در فرایند تعلیم و تربیت (آموزش و پرورش) است که می‌تواند یک فرایند زمان‌بر و طولانی مدت باشد.
- ابلاغ سرفصل‌های تربیت‌ورزشی و ترتیب و اولویت‌بندی، گام بعدی در اجرایی شدن این فرایند به حساب می‌آید.
- نظارت بر فرایند آموزش تربیت‌ورزشی امری ضروری است که باید به شکل صحیح و دقیق زیر نظر گرفته شود.
- مشخص کردن مراتب امر و میزان مسئولیت در واحدهای صنفی و ستادی تربیتی و تربیت بدنی آموزش و پرورش امری مهم محسوب می‌شود.
- تعیین وظایف نهادهای مربوطه، باید کل فرایند روشن و دقیق سیاست‌گذاری شود.
- روند کار باید با همراهی و شرکت فعال مشاوران جامعه‌شناس و مسلط بر امر آموزشی جامعه همراه باشد.
- ایجاد مراکزی که به صورت مستقیم و غیرمستقیم با آموزش و پرورش به خصوص بخش تربیت بدنی و پرورشی ارتباط داشته باشند که باعث سهولت در روند اجرایی کردن تربیت ورزشی در جامعه شده و همچنین مراکز و زیرمجموعه‌های تحت امر آن نیز مشخص شوند، که در نهایت، با پیامدهای در هر دو بعد، بهبود مهارت‌های فردی و اجتماعی همراه باشد.
- به طور کلی باید گفت که، رشد و فراگیر شدن تربیت‌ورزشی می‌توان گپ یا شکاف میان دو واژه تربیت بدنی و ورزش را کاهش دهد و تلفیق این دو در یک قالب که مورد نظر و بحث روز اندیشمندان این عرصه می‌باشد باعث رشد و شکوفایی در هر دو بخش تربیت بدنی و ورزش آموزشی کشور می‌شود. زیرشاخه‌ها و موضوعات مختلفی در بحث ورزش تربیتی مطرح و تأثیرگذار هستند، که از این میان می‌توان به جامعه‌شناسی ورزش اشاره کرد که پژوهش حاضر، یکی از مباحث بنیادی این بخش را مورد تحقیق قرار داد و عواملی از آن را شناسایی و تأیید کرد. و توضیح داده شد که این عوامل می‌توانند پیامدهای مهمی در توسعه مهارت‌های فردی و اجتماعی افراد جامعه (دانش آموزان) داشته باشد. همچنان که روشن است، دانش‌آموزان ممکن است ۱۰ درصد جامعه کنونی را تشکیل دهند، اما این گروه، ۱۰۰ درصد جامعه آینده را شامل می‌شوند.
- شناسایی مؤلفه‌های جامعه‌شناسی (تحولات فرهنگی) ورزش تربیتی می‌تواند، تکمیل کننده علمی چون مدیریت ورزشی، روانشناسی ورزشی و رشد و یادگیری حرکتی در ورزش تربیتی باشد. بر همین اساس پیشنهاد می‌شود، تحقیقات بیشتری در بخش شناسایی ابعاد تربیت‌ورزشی و نقش آن در ورزش تربیتی (آموزشی) کشور انجام شود، مثلاً شناسایی مؤلفه‌های توسعه فرهنگی، تاریخی - فرهنگ، ارتقاء فرهنگی، مؤلفه‌های اعتقادی و ملی جامعه‌شناسی تربیت ورزشی انجام داد.

منابع

- اشراقی، احمد؛ محمدی، صادق (۱۳۹۶). نقش ورزش در جامعه، تهران: انتشارات جامعه‌شناسان.
- تجاری، فرشاد و همکاران (۱۳۹۴). اصول و فلسفه تربیت بدنی و ورزش، اصفهان: آسمان نگار.
- توسلی، غلامعباس (۱۳۷۴). نظریه‌های جامعه‌شناسی، تهران: انتشارات سمت، چاپ پنجم.
- دلاور، علی (۱۳۹۰). مبانی نظری و علمی پژوهش در علوم انسانی، تهران: انتشارات رشد، چاپ سوم.
- ساروخانی، باقر (۱۳۷۷). روش تحقیق در علوم اجتماعی، تهران: انتشارات پژوهشگاه علوم انسانی، جلد اول، چاپ اول.
- ساعی، علی (۱۳۹۲). روش تحقیق در علوم اجتماعی، تهران: نشر سمت، مرکز تحقیقات و توسعه‌ی علوم انسانی.
- قدیمی، بهرام (۱۳۹۴). اصول و مکاتب جامعه‌شناسی ورزش، تهران: انتشارات جامعه‌شناسان.
- قدیمی، بهرام (۱۳۹۵). ورزش در جامعه ۱ و ۲، تهران: انتشارات بامداد کتاب.
- گیدنز، آنتونی (۱۳۹۳). جامعه‌شناسی، ترجمه‌ی منوچهر صبوری، تهران: نشر نی.
- معیدفر، سعید (۱۳۹۳). جامعه‌شناسی مسائل اجتماعی ایران، همدان: انتشارات نورعلم.
- Abe, I., & Mangan, J.A., (2015). The British impact on boys' sports and games in Japan: an International journal of the history of sport, 14(2), 187-199.

- Altumas, M., (2009). Olympic Solidarity: Global Order, the Diffusion of Modern Sport and the Hegemony of the Olympic Movement, Loughborough University Editor.
- Amara, M., & AL-Tauqi, M., & Henry, I.P., (2013). Sport, Arab Nationalism and the Pan Arab Games. International Review for the Sociology of Sport, 38(3), 295-310.
- AN, M., (2015). The Golf Boom in South Korea: Serving Hegemonic Interests. Sociology of Sport Journal, 9(4), 372-384.
- Appadural, A., & Albrow, M., (2011). Modernity at Large: Cultural Dimensions of Globalization. The American journal of sociology, 103(5), 141.
- Bernstein, A., (2010). Things you can see from there you can't see from here. Journal of Sport & Social Issues, 24(4), 351-369.
- Bourdieu, P., (1988). Program for Sociology of Sport. Sociology of Sport Journal, 5, 153-161.
- Chatziefstathiou, D., (2016). The Changing Nature of the Ideology of Olympism in the Modern Olympic Era. A Doctoral Thesis, Submitted in partial fulfilment of the requirements for the award of Doctor of Philosophy of Loughborough University.
- Deenihan, J., Macphil. A., (2017). The influence of organizational socialization in preservice Teachers Delivery of sport education. Human kinetics Articles, journal of teaching pysical education, 36, 477-484.
- Eichberg, H., (2014). Olympic Sport: Neo-colonialism and alternatives. International Review for the Sociology of Sport, 19, 97-105.
- Guttman, A., (2005). Sports diffusion: A response to Maguire and the Americanization commentaries. Sociology of Sport Journal, 8, 185-190.
- Harvey, J., & Houle, F., (2016). Sport, World Economy, Global Culture, and New Social Movements. Sociology of Sport Journal, 11, 337-355.
- Houlihan, B., (2007). Homogenization, Americanization, and Creolization of Sport: Varieties of Globalization. Sociology of Sport Journal, 11, 356-375.
- Lewis, P.A. (2014). Realism, causality and the problem of social structure. Journal for the Theory of Social Behaviour, 30(3), 249-268.
- Merkel, U., (2016). The Hidden Social and Political History of the German Football Association (DFB), 1900-50. Soccer and Society, 1(2), 167-186.
- Sidentop, D., & Hastil, PA., & Mas. H., (2014). Complete guide to sport education. second edition, 18-55-123-206.

به این مقاله این گونه استناد کنید:

ویسی، محمد؛ علیپور درویشی، زهرا؛ قدیمی، بهرام؛ خیبری، کاوه؛ حجت، شهلا (۱۳۹۷). «شناسایی و تدوین مؤلفه‌های تحولات فرهنگی تربیت ورزشی با رویکرد نظریه داده‌بنیاد»، پژوهش‌های معاصر در مدیریت ورزشی، ۸ (۱۶)، ۵۵-۶۶.